

Kaprolats web-side

til ære og til minne om de
norske frontkjemperne

For å finne
dette. Spør
etter Waffen SS
med kvasir.
(Hint til Kyndise)

NORDMENN

KEMPA

Meld deg: Stortingsgata 12 OSLO

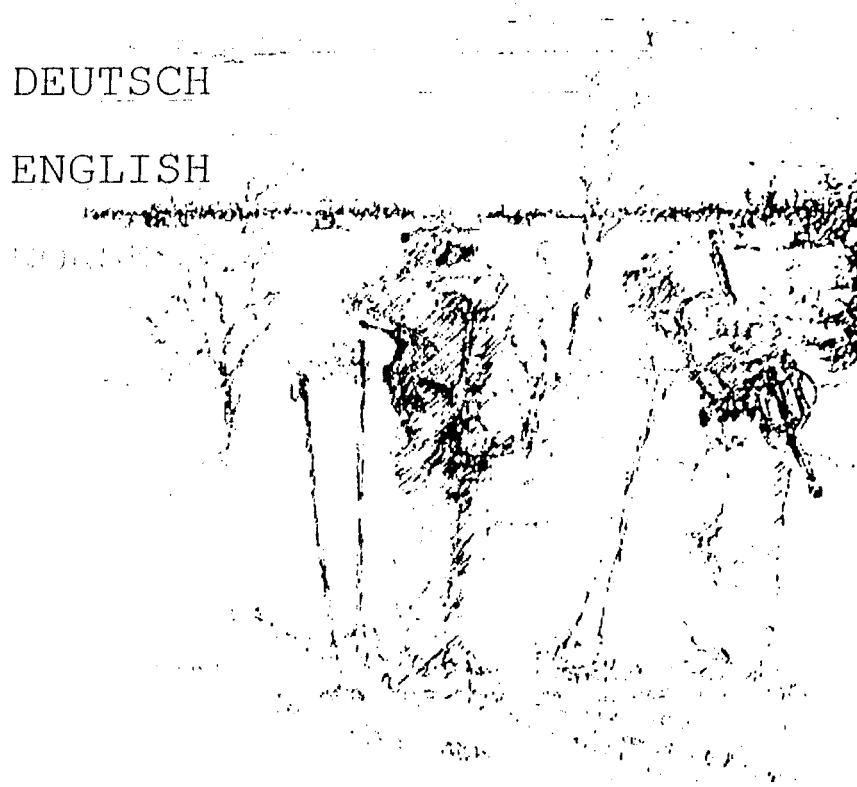
Kaprolats web- side

til ære og til minne om de norske frontkjemperne

DEUTSCH

ENGLISH

NOORSK

kaprolat@lycosmail.com

Oppdatert:
12.04.99

Regiment Nordland

Like etter invasjonen av Norge ble SS Standarte (regiment) Nordland organisert. Regiment Nordland skulle trene opp mannskaper for politioppdrag i Norge og Danmark. Sammen med frivillige fra andre europeiske land ble de sendt til Alsace for grunnleggende utdanning. Deretter ble utvalgte sendt til Østerrike for videre militær utdanning. I en radiotale i januar 1941 appellerte Vidkun Quisling om å melde seg til regiment Nordland for å hjelpe Tyskland i deres kamp mot England. Noen hundre meldte seg. Grunnen til at så få meldte seg var nok at de færreste følte noe behov for å kjempe mot England.

Divisjon Wiking

Regiment Nordland ble i februar 1941 flyttet til nord-Tyskland, der en ny divisjon i Waffen SS ble opprettet. Regiment Germania fra SS-divisjonen Das Reich dannet sammen med regiment Nordland og det hollandske regiment Westland den nye Waffen SS divisjonen Wiking. Utvalgte fra divisjon Wiking fikk delta i kampene på Balkan i april 1941 for å få kamperfaring. Etter Barbarossa ble divisjon Wiking satt inn i kamp. Nordmennene ble plassert på søravsnittet (Kaukasus). Det første året skaffet de norske seg et meget godt rykte.
- Hvor nordmennene står, kommer russerne aldri igjennom, uttalte en tysk general anerkjennende.
Ved årsskiftet 1944/45 ble panserdivisjon Wiking forflyttet fra kampene i Polen til Ungarn. Ved Bicske, ca. 35 kilometer vest for Budapest strandet det første av tre forsøk i januar 1945 på å komme hovedstaden til umsetning.

Germanske SS Norge

Etter at Jonas Lie kom tilbake fra kampene på Balkan, organiserte Lie i mai 1941 et hemmelig møte i Oslo-fylkingen av hirden. Han fikk 130 frivillige til å danne "Norges SS" (som et år senere fikk navnet Germanske SS Norge). En organisasjon med en klar politisk målsetning, nemlig en pangermanisk løsning, der germanske land inngår i et tett statsforbund eller en fellesstat under tysk ledelse. NS og Quisling derimot arbeidet for en samling av nasjonalstatenes Europa. Himmler kom selv til Oslo for å ta de nye SS-rekruttene i ed. Lie ble utnevnt til Standartenführer.

Rikshirdens konkurrent

Germanske SS Norge ble en konkurrent til Rikshirden, og NS bestemte at ingen kunne være medlem i begge organisasjoner på samme tid. Medlemmene i Germanske SS Norge sverget sin ed til Hitler. I 1943 danner organisasjonen sin første bataljon, SS Vaktbataljon Oslo, med 500 mann som skulle vokte viktige anlegg mot sabotasje. I alt talte Germanske SS Norge ca 1200 mann, med 3-4000 støttemedlemmer. De nye norske SS-rekruttene ble sendt til Elverum for sin grunnleggende trening, men nå skjedde det noe som skulle forandre hele bildet.

Barbarossa

22. juni 1941 innledet Tyskland Operasjon Barbarossa og invaderte Sovjetunionen. Vinterkrigen i Finland var ikke glemt, og mange

Frontkjemperne

Allerede mens Vinterkrigen pågikk var det mange nordmenn som sympatiserte med finnenes kamp mot bolsjevismen, og det var sannsynligvis også dette som var den største grunnen til at de dro for å kjempe finnenes sak. På den tiden kjempet de i svenske uniformer under svensk kommando. Senere ble dette forandret ... Etter Finlands kapitulasjon hadde en nordmann falt.

9 april 1940 ble Norge okkupert av Tyskland og 10 juni, 2 måneder senere, kapitulerte Norge.

Vinterkrigen

Sannheten om den finske vinterkrigen fra 30. november 1939 til 13. mars 1940 har etter hvert kommet frem. Russiske historikere sier nå at det var Sovjetunionen som gikk til krig. Den første artilleriilden kom fra sovjetisk side. Stalins mål var å sovjetisere hele Finland. Det eksisterte planer i detalj hvor fort den sovjetiske armeen skulle ta seg frem, heising av det sovjetiske flagget over den finske riksdagen, hvordan de finske krigsfangene skulle tas hånd om. Det lå retningslinjer for hvordan den sovjetiske armeen skulle oppføre seg mot de svenske grensetroppene.

Militær fiasko

Krigen var en militær-strategisk fiasko. Den har ikke vært nevnt i noen skolebøker og oppslagsverk fordi det var for pinlig. Stalin hadde ikke regnet med at Finland skulle forsvare seg så mye og med så stor militær slagkraft. Den sovjetiske armeen var i dårlig stand. Soldatene var bygutter som var redde for de finske skogene. De var utrustet med dårlige sko og våpen som delvis var ubrukelige i den strenge kulden. Stridsmoralen var dårlig. Henrettinger av befal og offiserer som gjorde selvmord er historier som blir fortalt.

Marskalk Mannerheim

Sovjet foraktet hvitfinnene og marskalk Mannerheim, en gang general i tsarens armé. Det falt 23.157 finske soldater. Stalins planer var å internere 20.000, men tok bare 800 finske soldater.

131.476 sovjetiske soldater falt i strid, døde av krigsskader eller ble borte. Det savnes opplysninger om mange. Sannsynlig kostet vinterkrigen livet til 150.000 sovjetiske soldater.

nordmenn så kommunismen som en stor fare for hele den vestlige verden.

Den Norske Legion

29. juni 1941 ble den norske Legion opprettet etter orde fra Vidkun Quisling. Man oppfordret norsk ungdom om å melde seg til den frivillige styrken. Dette skulle ikke være vanlige tyske Waffen SS styrker, men var Norges bidrag til å slå Stalin for godt. For å markere at dette ikke var regulære styrker under vanlig tysk kommando, ga en løfter om at de norske frivillige skulle være underlagt norsk, og ikke tysk militær lovgivning. De skulle beholde sine norske militære grader, og ikke bruke den tyske hilsen ("Hitlerhilsen"). Videre skulle de bli utrustet med en egen norsk utgave av uniformen, bære solkorset og ikke de vanlige SS runene.

Bataljonene Viken og Viking

Mange av disse løftene ble ikke innfridd, noe som skyldtes både uvilje i visse tyske kretser og det kaos som etter hvert utviklet seg ved frontene. De frivillige meldte seg for et bestemt tidsrom, vanligvis to år, og deretter kunne de vende tilbake til sin sivile status, selv om krigen ikke skulle være slutt. En rekke frivillige registrerte seg med det samme. Svært mange av dem kom fra Rikshirden og Germanske SS Norge. Legionen skulle ha to bataljoner ("Viken" og "Viking"), og ble foreløpig lagt til Holmestrand. Seinere ble de sendt til Hamburg for videre trening.

Til Finland

Mot slutten av 1941 hadde legionen kommet opp i 1900 mann. Befalet var yrkesoffiserer fra den norske hæren, og det er eksempel på at store deler av hele årskull fra Krigsskolen meldte seg til tjeneste i Legionen. Mange hadde vært med i de norske avdelingene under vinterkrigen i Finland, hvor over 1 500 nordmenn hadde meldt seg som frivillige. Nå skulle de norske styrkene atter en gang settes inn på finskefronten, ble det sagt, og mange ønsket å kunne sette kreftene ordentlig inn denne gangen.

Det fryktede Waffen-SS

I Waffen SS kjempet offiserene ved siden av sine soldater, generalene stod i fremste frontlinje med våpen i hånd. Tapstallene var blant de høyeste av alle avdelingene, for overalt ble Waffen SS satt inn der kampene var hardest, og der oppgavene var mest umulig. Fienden lærte å frykte dem, for der Waffen SS holdt fronten, ble kampen hardest. 1 000 av 7 000 nordmenn falt. Ca 900 i Russland, nær 200 i Fortsettelseskrigen i Finland. Mange var opptil 5-6 ganger innom lasaretter. Ingen nordmenn har noensinne opplevd så harde kamper, og så store tap.

"Ansatt" av USA

General Felix Steiner het mannen som bygget Waffen SS opp til den kampkraftige organisasjonen som skulle skape slik frykt i fiendens rekker. Etter krigen ble forøvrig Steiner straks "ansatt" av amerikanerne til å lede oppbyggingen av deres egne strategiske organisasjoner.

NS-Tysklands fremmedlegion

For rekrutteringen til Waffen SS ble det benyttet meget strenge kriterier. Da krigen startet, bestod Waffen SS avdelingene av noe over 15 000

mann, som vokste til over 100 000 sommeren 1940. I tillegg til de vanlige tyskerne, ble det etter hvert rekruttert mange blant folketyskerne. Over 300 000 folketyskere ble innrullert i Waffen SS. Dette var en tredjedel av samtlige medlemmer. I løpet av 4 år vervet 15 000 nordmenn seg til tjeneste som frontkjempere, ca 7 000 ble godtatt. Det deltok også frontkjempere fra Sverige og Danmark.

Den norske skijegerbataljonen

Karelen. Kaprolat-Hasselmann. To "høyder" i et myrlendt område like innenfor den russiske grense oppunder polarsirkelen. Det var i dette området 196 nordmenn i Den Norske Skijegerbataljonen falt i det siste og avgjørende slaget ved Sankthans i 1944. Aldri har så mange nordmenn falt i et slag utenfor Norges grense noengang. (Slaget er ikke pensum i den norske skolen.)

Kaprolat-Hasselmann

Kaprolat-Hasselmann høydene har navnet fra to tyske offiserer som kjempet i området før Skijegerbataljonen overtok. Av de vel 7 000 som kjempet på tysk side var 1 000 – 1 200 med i den finske Fortsettelseskrigen 1941-1944. En av de største enhetene var den Norske Skijegerbataljonen. En av dens oppgaver var patruljevirkosomhet, ofte i flere dager i strekk og langt innenfor den Sovjetiske grensen.

Det siste slaget

At Tyskland ofret nordmennene er noe de fleste overlevende føler, men faktum er også at det var vanskelig å få frem forsterkninger i dette ulente terrenget, langt ut til støttepunktene. Man visste dog at russerne planla et stormangrep.

Sankthans 1944.

Før det tredje stormangrepet på Hasselmann lå nordmennene under kontinuerlig bombekaster- og artilleriild i over 2 timer. Russerne brøt gjennom stillingen og nordmennene trakk seg tilbake til Høyde 140 som lå i beredskap midt inne i Hasselmannstillingen. 60-70 mann forsvarte siste skanse. 360 sovjet-soldater skal ha mistet livet før nordmennene ble nedkjempet. 196 nordmenn falt.

Spørsmålet Karelen

Finland klarte ikke å ta tilbake Karelen i Fortsettelseskrigen. Noen finner vil ha området tilbake, andre ikke. 400.000 russere bor der nå. Forfallet er stort. Enorme summer må påkostes hvis området skal bli den perlen som den en gang var i den finske nasjonen.

Regiment Norge

Regimentet deltok både i Estland og andre steder i Ost-Europa. I Narva-området i Estland varte kampene i 7 måneder, fra februar til september 1944. Disse kampene fikk symbolsk betydning. Sammen med estlendere kjempet nordmennene sammen med svensker, dansker, nederlendere, belgiere, østerrikere og folketyskere mot fienden fra øst. Først kjempet regimentet harde kamper i sump og tette skogområder syd for høydene i februar-mars 1944, senere et voldsomt slag om høydene i juli-august. Forsvarerne mistet 10.000 mann. Til sammen falt 40.000 mann i hele

Narva-området.
Russerne mistet det mangedobbelte.
De siste restene av Regiment Norge kjempet i Pommern, og helt inn i Berlin.

Dømt for landssvik

Finland kapitulerte 4 september 1944. Da måtte tyskere og nordmenn ut av landet. Det ble en lang marsj hjem til Norge. Etter krigen avsa de norske domstolene frontkjemperdommer på flere år. Dommene ble avsagt raskt, ofte på under få timer, maks en dag. De landsviktiltalte fikk sjelden anledning til å forklare seg. Det er verdt å merke seg at ingen av de domte frontkjemperne ikke ble dømt for krigsforbrytelser begått på Østfronten - kun landssvik.

Høyt utdannede frontkjempere

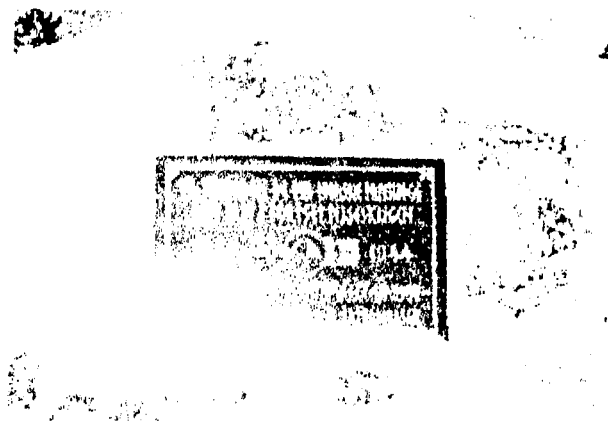
En vanlig oppfatning av frontkjemperne er at de var en berme, kriminelle og eventyrere. Dette er ikke sannheten. De fleste var godt skolerte, mange svært intelligente. Man har ikke funnet noen som kan karakteriseres som kriminelle - derimot var det mange kriminelle i de norske styrkene i England. De fleste dro med sterk idealisme. Av de eldre hadde mange artium og høyskoleutdannelse. Mange var studenter, sivilingeniører, filologer, jurister, leger, til og med teologer og prester.

Skjegernes minnestein og Benkow

I 1993 søkte etterlatte til falne frontkjempere og overlevende frontkjempere om å få satt opp et minnesmerke til de falne på finsk område. Skogdirektoratet sa ja til å avgi grunn. Men så trakk finnene avtalen. Et brev fra stortingspresident Jo Benkow til presidenten i den finske Riksdagen var grunnen. Benkow mente det ville være upassende å stille statlig grunn til rådighet for en minnestein over nordmenn som svek sitt land. Finnene på den annen side ser på de falne frontkjemperne som helter som ofret livet for deres land.

"Til minne om de 196 norske frivillige som falt i Fortsettelseskrigen 1941-1944"

Dette er teksten på minneplaten i bronse med et symbol som viser en stålhjelp sammen med det norske og finske flagget, symbolet frontkjemperne ble vervet under.

Finnene ombestemmer seg

Oktober 1993 var dette situasjonen. Finnene hadde snudd og bestemt at det skulle reises en bauta over nordmennene som kjempet for Finland. Ovennevnte minneplate skulle festes på bautaen. Avtalen gjaldt leie av statsgrunn der minnestenen skulle stå, faktisk over polarsirkelen, ved den tyske krigskirkegården nord for Rovaniemi. 26. juni 1994 kom ble støtten med minneplaten avduket i de finske skogene.

Andre minnesmerker

Bamble.

Varden. Denne ble reist av 10 mann og innviet høsten 1978. Teksten på bronsetavlen er:

"Norges falne frontkjempere og frontsøstre i 2. verdenskrig til minne. Vi som kom hjem hilser dere!"

Ulrichsberg, Østerrike. Kopi av ovennevnte bronsetavle. Denne ble plassert i kirkeruinen på Ulrichsberg utenfor Klagenfurt i Østerrike i 1980.

Bieske, Ungarn. Minnesmerke ble reist i 1993 av veteraner fra Divisjon Wiking. Minnestøtten bærer innskriften mellom to jernkors:

"Im Januar 1945 kämpften hier die Panzerdivision Wiking und das 1. Btl. Norge."

Og på den andre siden av støtten på norsk:

"Til minne om alle Europas frivillige som kjempet mot bolsjevismen."

Vaivara, Estland. Nær sagt alle de norske i divisjon Nordland tilhørte Regiment Norge. Regimentet innviet sitt monument 14. juli 1996:

"Regiment Norge 1943 - 1945

Kroatia-Russland

Estland-Lettland

Pommern-Berlin

Langenute Mälestuseks

Til minne om dem som falt

Den Gefallenen zur Erinnerung"

Krasnoj Selo ved St. Petersburg, Russland. Til minne om Den norske Legion innviet tidligere legionærer 23. august 1998 en minnestøtte.

Uspenskaja, Ukraina. Veteraner fra Divisjon Wiking reiste i 1993, med støtte fra befolkningen, et eikekors med en minneplate med inskripsjonen:

"Zur Ehre der Gefallenen der ersten europäischen Panzer-divisjon 1941-1945."

Frontsøstrene

På disse internet-sidene har jeg ikke tatt for meg frontsøstrene. Denne damen er ett unntak:

Anne-Gunhild Moxness, kjent som Anne-G, fra Trondheim, var den første ikke-tyske kvinne som ble tildelt jernkorset. Hun arbeidet som

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

sykesøster på Ullevål Sykehus inntil hun i marsj 1942 meldte seg til fronttjeneste og virket hele tiden til krigsslutt på østfronten. Etter et bombeangrep på krigslasarettet i Reval ble hun tildelt jernkorset for sin offervilje og modige innsats. Siden jernkorset ble innstiftet i 1813, har denne utmerkelsen bare blitt 12 kvinner (tyske) tildel.

Døde i sovjet-leire

Nyåpnede russiske arkiver viser at flere nordmenn døde i sovjetiske fangeleire under og etter 2 verdenskrig.

De fleste av de over 200 nordmenn som satt internert var frontkjempere. Mange kom hjem til Norge etter 8. mai – men ikke alle.

Arkivmappene til de mange som omkom viser at dødsårsaken som regel var utmattelse, med etterfølgende hjertesvikt. Lite mat kombinert med for hardt arbeid gjorde at mange sultet ihjel.

Oversikt fra 1944 over frontkjempere

Fra østlandet/Gudbrandsdalen

Lillehammer 22 mann - en falt
Ringsaker 19 mann - tre falne
Biri 11 mann - ingen falne
Vestre Gausdal 2 mann - ingen falne
Østre Gausdal ingen
Fåberg 4 mann - en falt
Øyer 3 mann - ingen falne
Ringebu 11 mann - en falt
Sør-Fron 2 mann - en falt
Nord-Fron 2 mann - en falt
Sel 3 mann - ingen falt
Heidal 2 mann - en falt
Vågå 2 mann - ingen falt
Lom 7 mann - en falt
Skjåk 1 mann - ingen falt
Lesja 1 mann - ingen falt
Dovre 9 mann - en falt

Kilde: GLT

Omkomne i Sovjetiske fangeleire

Peter Ansnes død mars 1945
Ole Bamrud født 1915 død desember 1944
Arne Baresel født 1920 død august 1945
Fridtjof Baresel født 1917 død desember 1945
Bjørn Bast født 1921 død august 1944
Asbjørn Bekstrøm født 1921 død februar 1944
Torbjørn Bellander født 1922 død april 1945

Georg Waabenstedt født 1924 død desember 1944
Arne Dahl født 1924 død juli 1945
Georg Daae født 1921 død mars 1945
Kjell Eger født 1925 død juni 1945
Andreas Elverum født 1911 død januar 1945
Sigurd Eliassen født 1923 død november 1945
Olav Falstad født 1920 død mars 1944
Adolf Gjemble født 1915 død april 1945
Hans Gerhardsen født 1927 død mars 1945
Gunnar Høyer født 1920 død april 1945
Mads Golden født 1908 død desember 1945
Johann Hansen født 1914 død februar 1945
Arne Johansen født 1914 død mai 1945
Albert Johansen født 1922 død juli 1947
Arnulf Kinn født 1924 død november 1945
Jørgen Kårvåg født 1910 død mars 1945
L.E. (?) Kristiansen født 19?? død juli 1945
NN f 1923 død mars 1949
Torleif Nicolaysen født 1911 død januar 1945
Bjarne Aaresjold født 19?? død februar 1945
Torleif Olsen født 1915 død mai 1945
Gustav Olsen født 1914 død desember 1944
Einar Pedersen født 1924 død juni 1945
Olav Ramse født 1924 død mai 1944
Gustav Ringen født 1914 død desember 1945
Nils Seem født 1922 død januar 1945
F.S. død september 1946
Haakon Skrukkestad født 1906 død april 1945
Torolf Sundkvist født 1916 død desember 1944
Mathias Ulla født 1924 død februar 1945
Ole Venaasen født 1913 død januar 1945
Peter Versland født 192? død januar 1945
Sten Aasjordet født 1926 død februar 1945

Kilde GLT, Folk og Land, INO

*Vet du noe som jeg ikke vet -
er du enig eller uenig -
har du linker til sider jeg bør se på -
send meg en e-post.
Kaprolat*

Kaprolat@hasselm.com